

umpen, een
standpunt
is mogelijk
is Fransch
erking van
De Nete.
missie uit
adden toe-
rof. Honig,
aan ds. N.
beantwoord
prof. Honig
ok vragen
Moor, ant-
aangezien
was, maar
dat hij de
voorzitter,
voorleggen.
d prof. H.
zeer onge-
rizzter was
us in dien
ok te be-
We heb-
schrifte-
nieuwe
nu geen
spraken".
werd het
De Moor
s de zeer
n, het von-

siding van
it onigian
dale Com-
a die com-
halve aan
de leden
emde" —
de Zeeuw-
recht voor,
dienende,

het anders
dig gepre-
eene door
emde com-
antwor-
anderen,
het hem
et op dat

ier vragen
gelijk hij
in twijfel
ht hoogst
aken, was
a te doen.
een prof.
Honig en
eligenheid

ard.
ubos niet
at hij zoo

t de com-
nen onder
oestemde,
rt daarop
a vat op
ield hem
Hoogheid?

in behan-
etelenbos
wordt er
het ont-

verdacht-
iversiteit,
i dit ten
lbaarheid
t en alle

de-slacht-

zèle!

veel ijver
Herant".
Geesink
lijkheden
G. geeft
ling van
redikants-
ter. O.a.

tegen dit
redikants-
e stellen,
bedenking
zing van
dat over
te waar-
toch niet
en arbeid
ging door
te nemen,
van elkan-
organisee-
ter het

front op pag. 144 van een tijd lees die voor het predikantsvrouwe in de toekomst kan aanbreken, waarop de dokter zegt: „Hoor eens, mevrouw, als u zoo voortgaat, is u versleten vóór uw tijd, dan helpt al uw dokters niets... dan gaat u er onder...". — een tijd waarvan Anthonia Margaretha schrijft: „dien heb ook ik doorge- maakt". — dan ben ik, bij sterk begeeren, dat toekomstige predikantsvrouwen dit boek zullen lezen, ook sterk geneigd ze toe te roepen. „m'n lieve meid, denk er om, pas trop de zèle!"

Zoo iets wil van prof. G. gezegd zijn. Trouwens, hij mag veel zeggen, waarover een ander voorzichtig moet zwijgen. Dat gaat meer zoo in het leven. De een mag de appels uit 's buurmans tuin gerust wegnemen. De ander mag er nog niet naar kijken. Het geheim der persoonlijkheid werkt daarin.

Oefeningen in de Godsvrucht

Van het ernstig en ongetwijfeld ook geestig woord, waarmee prof. Geesink dit jaar de colleges opende, bezit ik jammer genoeg geen verslag meer. Wel van dat, waarmee zijn lotgenoot uit Kampen, prof. Honig, de „lessen" aanving. Het ademde kostelijke mystiek. Hij gaf aan de studenten den geestelijken raad:

Een theologisch student moet zich beproeven uit verschillende gezichtspunten. Voorop ga de levensvraag: Blijkt uit de vruchten, dat ik het zaligmakend geloof bezit? Daarna rijzen de vragen: Vorder ik in de genade of vernichter ik daarin? Welke zijn mijne boezemzonden en span ik dagelijks in Christus' kracht mijn wil om ze ten onder te houden? Ben ik waarlijk aller zonden vijand en heb ik lust in al Gods geboden? Ben ik geïrouw in mijne studie, in mijn omgang met mijne medestudenten, in het gebed, in het Schriftlezen, in het kerkgaan, in het gebruik van het Heilige Avondmaal, in het bezoeken van verder gevorderden op den weg des levens, en in de geestelijke oefeningen? Vervolgens onderzoekt hij zich voor Gods aangezicht, of hij zich waarlijk geroepen gevoelt tot het herdersambt, of hij bereid is als het moet om Christus' wil alles te verdueren, of hij de gereformeerde belijdenis van harte beaamt, of hij zich gebonden gevoelt aan Gods volk, of hij waarlijk liefde koestert voor de Kerk des Heeren en ontferming voor wie leven zonder Christus. In dit verband wees Spr. op het schoone boekje van prof. Fabius over Dr. Mr. W. van den Bergh.

Bij deze zelfbeproeving wachtte men zich voor een rusteloos geslingerd worden en een onschijnbaarlijk koesteren van onzekerheid. Eveneens voor de gedachte, dat we heel ons leven lang genoeg zouden hebben aan wat voor jaren plaats greep. Voortgaande bekeering is noodig. Slechts wie volhardend zal tot het einde toe, zal zalig worden.

Spiritistische Manifestatie

Gezonde mystiek is het beste wapen tegen de velerlei mystieke righeden van onzen tijd. Trek naar 't mysterieuze drijft menig een in de armen van het Spiritisme. En wat geestesvoedsel dat schaft, blijkt wel uit 't volgende staaltje.

„Ons orgaan", uitgave van de Vereeniging van Spiritisten „Harmonia" verhaalt van een spiritistische seance, waarin een voor enkele jaren gestorven 80-jarige vrouw opkwam. Zij deelt mede:

„Ik had 3 dochters, die zijn allen getrouwd en mijn zoon is ook getrouwd. Zij hadden moeder niet meer nodig; ik kon niet met een gerust hart heengaan naar mijn man. Hebt u hem al gezien? was onze vraag. Ja zeker, ik heb hem direct ontmoet. Mijn man was vroeger geen geloovige. Ik heb mij daar dikwijls ongerust over gemaakt en hem er attent op gemaakt. Het was een beste man, maar dat maakte mij altijd zoo bezwaard. Maar toen ik bij hem kwam, is het mij zoo meegewallen. Ik mocht direct bij hem blijven. Wij genieten nu weer samen alles. Welke genietingen zijn dat? vroegen wij. Je voelt je hier weer jong en flink, weer levenslustig. En zoodra wij ons weer beter gevoelen, zien wij weer alles door een gouden bril. Alles wat wij hier ondervinden is schitterend en bevredigt al onze verlangens. Het is moeilijk weer te geven, wat ik hier zie. Het zijn zulke mooie natuurfenomenen. Woont u met uw man in een huis? Ik woon niet in een huis. Eigenlijk weet ik 't niet; ik heb er nooit aan gedacht. Ik zie boomen en bloemen, eeuwige zon, kindertjes.

Wij informeerden nu naar haar werkzaamheden in haar tegenwoordige omgeving. Ik spreek dikwijls met jonge vrouwen, die hun moeder missen en nog aan de aarde hangen en dan denk ik wel eens: nu kan ik geen moeder meer zijn voor mijn kinderen op aarde, nu zal ik het maar voor hen hier zijn. En mijn man, o, u moet hem hooren. Hij is zoo veranderd; zijn inzichten zijn zoo gewijzigd. Ik kende hem bijna niet meer. Ik vond het heerlijk, dat hij zoo veranderd was.

Wij vertelden haar nu, dat zij van een medium gebruik maakte en legden haar dat eenigszins uit.

Toen zeide zij: Zijn dat dan menschen die met ons kunnen omgaan? Ik hoor wel eens van anderen, die bij u geweest zijn. Zij weten er nog zoo weinig van.

Kijk, ik moet gaan.

Wie zegt dat?

„n Vreemde dame. Ze zegt, 't middel is niet in goede conditie. (Het medium was zeer verkouden). Ik kom nog wel eens terug. (Tot heden toe is dit helaas nog niet gebeurd).

Zegt de Synode in haar „Getuigenis" niet terecht, dat in een verschijnsel als het Spiritisme de heidensche religies herleven?

Tagore.

Een andere ziekelijkheid van onze dagen is het dwepen met al wat uit het Oosten komt. Vandaar dat verschijnselen als theosofie en buddhisme in zekere kringen zoo sterk de aandacht trekken. Voor een paar weken was Dr. Rabindranath Tagore, de dichter-denker uit Bengalen, het voorwerp van veler adoratie in ons land. Waar hij kwam, werd hij in de watten gelegd. 't Was onder „intellectueelen" en ook in de pers „Tagore" wat de klok sloeg.

Welke grieven hij ook tegen het Westen en zijn beschaving had, hij heeft er niet over te klagen, dat hij niet tropisch genoeg is ontvangen.

Over zijn eerste optreden in het gebouw der Vrije Gemeente ontleenen we aan het verslag van de „N. Rott. Ct." het volgende:

„De zaal had een feestelijk aanzien. Het spreekgestoelte en zijne omgeving was versierd met Oostersehe tapijten, palmen, enkele witte chrysanten, en tegen dezen kleurigen achtergrond glansde het zachte licht van hooge kaarsen."

Eerbiedig stond de commissie van ontvangst hem bij den ingang van het gebouw op te wachten. En dan:

Toen de geëerde de overvolle zaal binnentrad, rozen alle aanwezigen van hunne plaatsen op. Dr. Tagore was gekleed in een wijd zijden gewaad; op zijn hoofd droeg hij een hooge, zwartfluweelen barret; in zijne uiterlijke verschijning herinnerde hij zoo aan een Russischen pope. Zijn magere, zachtmoedige profetiekop met de lange grijze haren is uit de portretten die nu weer den laatste tijd van hem verschenen zijn voldoende bekend.

Het onderwerp voor dien avond was: „Eenige mystici van Bengalen." Omtrent zijn voordracht wordt de opmerking gemaakt:

De spreker las zijne rede voor van het papier met boog geluid in de Engelsche taal, de taal waarin hem ook het welkom was toegeroepen. Met de eene hand hield hij manuscript van zijne rede dicht onder zijne met een lorgnet gewapende oogen, die hij zelden opsliep; met de andere maakte hij expressieve gebaren ter ondersteuning van zijn betoog. Hij is meer een gevoelig dan een krachtig spreker.

De lorgnet dankte hij natuurlijk niet aan het Oosten, maar aan het Westen. Je prends mon bien où je le trouve.

In Utrecht hield hij een lezing over: „De Boodschap van het Woud." Niet onaardig teekent hij daarin het verschil tusschen het Oosten en Westen — weder volgens het verslag van de „N. R. Ct." als volgt:

De historische omgeving van het Indische verleden is het bosch, een omgeving, die haar invloed heeft doen gelden op de geheele klassieke Indische letterkunde, zoowel op haar epische als dramatische gedichten. Deze omgeving moet echter niet beschouwd worden als een louter physich feit, evenmin als de zee een louter physich feit is geweest in de historische ontwikkeling van de Noord-Europeesche volkeren. Deze zee immers, benevens haar stoffelijke invloed, heeft hare kustbewoners aangewakkerd tot het vechten, eerst met hunne mensche-lijke vijanden, later tegen ziekte, moeilijkheden, den dood en talrijke geestelijke vijanden.

Wat nu, zoo ging spr. voort, is het groote verschil tusschen de levensopvatting van het Oosten en die van de Westersche volkeren? De zee leert een evangelie van conflict, het bosch een evangelie van harmonie tusschen den mensch en de natuur. Tegen de zee moest men toch altijd vechten, dikwijls om het leven. In het bosch daarentegen vond de mensch, zonder het te vragen, al de materialen voor het leven: brandstof, timmerhout om te bouwen, vruchten om te eten. Het scheen alsof hier de nadruk werd gelegd, niet op het verschil, maar op de eenheid der schepselen.

De Westersling beschouwt de wereld als iets, waaruit hij het een of ander voordeel moet zien te trekken. Zijn idealen zijn eerst de kennis, en ten tweede de materiele macht door die kennis verkregen. Nu is deze zienswijze niet onwaar, maar zij is niet volledig. Zoolang wij de wereld als iets vreemds aan ons blijven beschouwen, zullen wij nooit tot haar ware wezen doordringen. De zienswijze van Indië mag aldus gesteld worden: zij zoekt ten eerste het leven, ten tweede de kennis, en ten derde de liefde; het hoogste doel van ons leven hier op aarde is niet om er voordeel van te trekken, maar om ons er mede te vereenzelven. Zij, die de liefde en haar macht vermeniden, en zich aan eigen belang en utiliteitsbegrippen overgeven, zullen eerder of later tot een ramp komen.

Meestal eindigde hij zijn lezingen met een modern preekje over de liefde. Hij wil Oost en West tot elkander brengen. Maar als ik het wel begrijp, zou dit hierop moeten neerkomen, dat het Westen moet werken en de vrucht van zijn werken aan het Oosten afstaan om dat in de gelegenheid te stellen passief te blijven en voort te droomen en aan het Westen te kunnen vertellen hoe prachtig het gedroomd heeft.

Tagore heeft dan ook een eigen opvoedingsideaal, waarvoor hij zijn lezingen gecollecteerd werd. Hij hoopt dit met Westers geld te kunnen verwezenlijken.

Hij heeft ook een school. Daarover heeft zijn secretaris, de heer Pearson, den dames en heeren ingelicht. „Het Handelsblad" meldt in zijn verslag:

De kinderen worden in de school, die een inter- naat is, gewekt door een klein koor van zingende kinderen en als ze op zijn, gaan ze gewoonlijk

bloemen halen voor hun onderwijzers. Dogmatisch godsdienstonderwijs wordt er niet gegeven, omdat dr. Tagore van oordeel is, dat de godsdienst niet van buitenaf kan worden aangebracht, maar dat ze van binnenuit moet groeien en die zal groeien, omdat de ziel van het kind is als een bloem, die zich, als zijn tijd gekomen is, vanzelf ontsluit.

Iederen ochtend en iederen avond is er een kwartier gewijd aan „stilteoefening".

Bij dat kwartiertje voor meditatie wordt heelmaal niet verwacht, dat de kinderen over een diepzinnig religieus onderwerp zullen nadenken, maar in de hun aangeboden mogelijkheid om stil te kunnen zitten en na te denken, komt in ieder kind de voor hem juiste en noodzakelijke ethische gedachte. Na de meditatiepauze zingen de leerlingen sanskrit mantras, waardoor hun heele wezen in trilling wordt gebracht. Dr. Tagore geloof, dat het onderbewustzijn (vooral van het kind) daarvan ten eerste profiteert. Als Tagore zelf onderwijs geeft, zijn zijn woorden zoo, dat kinderen, die in een geheel andere omgeving hebben geleefd, hem volkomen begrijpen. Dwang bestaat er in geen enkel vorm: het heet er niet: je moet muziek of dit of dat leeren, maar er is gelegenheid om te leeren. Ook is er leerrooster noch leerplan of klasse- indeling.

De leerlingen zijn wel ingedeeld in groepen, maar als het voor een leerling goed is, dat hij bij een andere groep komt, dan wordt hij daarbij ingedeeld. Op zijn eersten bezoeken was er juist vacatie, de prachtige maan trok de jeugd naar buiten, waar ze samen liederen zongen en elkaar Oostersehe verhalen vertelden. De discipline wordt in de school gehandhaafd door een stelsel van selfgovernment, zooals men dat ook in Europa kent. De beste bezigheid acht de school die welke in nauw ver- band staat met socialen arbeid.

Idyllisch eigenlijk!

Op de vraag van een der aanwezigen of de kin- deren na het doorloopen der school gereed zijn voor de Universiteit, antwoordt de heer Pearson, dat dit inderdaad moeilijkheden oplevert, dat de school weleens een compromis sluit, maar dat hij persoonlijk, als zijnde dít in strijd met het wezen der school niet toejuicht.

Ook hier gaat dus de natuur boven de leer.

Toch heeft men hierin meer dan paedagogische hervormingspogingen te zien, zooals ook West-Hill en Montessori-methode ons leeren kennen.

Tagore's optreden, hoe Oostersch-fascineerend (betooverend) ook heeft een anti-christelijke strekking. In een interview liet hij duidelijk uitkomen, dat de vermaterialiseering van het Westen te wijten is aan het Christendom.

Het troetelen van Tagore is daarom volstrekt niet onschuldig.

Met instemming las ik dan ook in „Bergopwaarts":

In een persoonlijk gesprek dat ik met hem mocht hebben, heeft die bekoring ook op mij vat gehad. Maar de wijze waarop hij sommigen die bekoring aangroeide tot vereering, als tegenover een profeet, die een soort Evangelie kwam brengen en onge- hoorde dingen verkondigen, maakt zijne verschijning in Nederland toch wel bijzonder opmerkelijk.

Zijne verschijning heeft ongetwijfeld iets profetisch, en het voor ons vreemde klimaat zijner rythmische woorden trekt aan.

Maar als ik zijne dichtertelijke taal naar den wijs- geerig-religieuzen inhoud onderzoek, dan maakt zijne prediking een armelijken indruk tegenover het Evan- gelie.

De leer van liefde en evenwichtigheid, die door velen als een nieuw Evangelie uit Tagore's mond begeerd werd opgevangen, is ons, beter ge- fundeerd, reeds eeuwen uit het Nieuwe Testa- ment bekend. En ik heb zoo het vermoeden, dat niet weinigen die aan Tagore's lippen hingen, en die nog nooit hoorden van wat in Joh. 13 tot 16 staat, noch 1 Corinth. 13 kennen, in verrukking zouden zijn geraakt, als Tagore die hoofdstukken uit het Nieuwe Testament had voorgedragen. Want wat daar staat, overtreft de wijsheid van Tagore. Maar men kent het niet en drinkt de halfverstane wo-orden van den Indiër in als de hoogste wijsheid. HEPP.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Drietal te:
Zeist (2e pred. plaats), R. E. v. Arkel te Soest, C. Bouma te Hoofddorp en G. R. Kuyper te Haarlem.

Tweetal te:
Beilen, H. A. Kievits te Midwolde en D. Steenhuis te Lop- persum.

Jutrip-Hommerts, W. F. C. v. Heijdingen te Surhuizum en H. Moolhuizen, cand. te Rotterdam.

Stadskanaal, H. de Bruyn te Nieuwendijk en L. van Wijk te Ede.

Winsum (Fr.), J. Kruger te Maarssen en A. G. Wolff te Loenen.

Beroepen te:
Blokzijl, E. C. v. d. Laan te Lellum.

Kootwijk, E. J. van Voorst te Numansdorp.

Schiphuiden, H. Moolhuizen, cand. te Rotterdam.

Stadskanaal (Fekelderweg), W. Fokkens, 2e Exoërmoud.

Winsum, A. G. Wolff te Loene.

Zeist (2e pred. plaats), G. R. Kuyper te Haarlem.

Aangenomen naar:
Doersburg, J. B. Jansen te Zevenhuizen.

Bedankt voor:
Breukelen, Dr. S. O. Loos te Den Haag.

Delft, A. Hoeneveld te Nijkerk.

Oude-Pekela, H. P. M. G. de Walle te Zaamslag.

Pernis, M. Post te Nieuw-Dordrecht.

Siddeburen, J. Hoekstra te Ten Post.

Uist, P. Hekman te Gorredijk.

Afscheid van:
Amsterdam, J. C. de Moor, Tekst Jeremia 17:16.

Bedum (B), H. Ormel, als voorganger, Tekst Hand. 20:32.

Leerdam, S. O. Los, Tekst Jer. 17:16.